

Kuriteoennetuse Nõukogu 2013. aasta tegevuse kokkuvõte

Üldülevaade

2013. aastal arutas Kuriteoennetuse Nõukogu alaealistega seonduvaid teemasid (arutelu riskilaste kohtlemist puudutavate arengusuundade, sh välisprojektidest tulevate vahendite kasutamise üle), karistusõiguse ja -praktika (šokivangistus, kriminaalhooldus, ennetähtaegne vabastamine, elektrooniline valve) ning muid teemasid (Nõukogu roll korrakaitseaduse rakendumise valguses, sundraha ja oportuniteediga lõpetamisel määratavate rahaliste kohustuste kasutamise võimalused).

2013. aastal on arengud toimunud järgnevatel valdkondades:

- Kahel viimasel aastal on nõukogu välja valinud kuriteoennetuse riikliku eraldise teema. 2012. aastal otsustati toetada kurjategijatele mõeldud rehabilitatsiooniprogrammi väljaarendamist ja elluviimist ning aasta hiljem kannatanutele suunatud tegevust - ohvriabiteenuse raames psühholoogilist nõustamisteenuse kvaliteedi täiendamist, sh teenust pakkuvate psühholoogide täiendkoolitamist. 2013. aasta kuriteoennetuse eraldise eest arendab Tartu Ülikooli projektimeeskond perevägivalda toimepanijatele mõeldud programmi¹, mille raames viiakse kevadel 2014 läbi rehabilitatsioonigruppe perevägivalda toimepanijatele, kes on kas kriminaalhooldusel, tulnud programmi vabatahtlikult või suunatud politsei ja prokuratuuri poolt. Viimasel juhul on tegemist kriminaalmenetluse lõpetamisel lepitusmenetlusse suunatud isikutega.
- 2013. aastal toimus arutelu nõukogu ülesehituse ja tulevikuväljavaadete üle. 2011. aastal tegid nõukogu liikmed omapoolsed täiendused rakenduseseaduse eelnõusse, nüüd on lähenemas aeg, mil need muudatused jõustuvad ja tuleb mõelda, mida seaduse valguses praeguses nõukogus tuleb muuta. Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seadusega planeeritavate nõukogu ülesehituse muudatuste menetlemine käib Riigikogus ja seaduse jõustumisajaks on planeeritud 1.07.2014. Sügisel istungil arutati teemat ja lepidi kokku, et nõukogu liikmete seast valitud väike töörühm paneb kirja nõukogu rolli ja tegevused ning seda küsimust arutatakse uuesti 2014. a kevadisel istungil.

2013. a sügisel istungil toimunud arutelust jäid kõlama järgmised mõtted:

- Nõukogu soovib jääda temaatiliseks aruteluforumiks. Samas soovitakse nõukogusse jõudvate temaatiliste küsimuste suhtes anda sisulisemat sisendit, seda eelkõige kriminaalpoliitikat ja kuriteoennetust kujundavatele ministeeriumidele prioriteetide seadmise vaates, poliitikadokumentide ja analüüsi eelnõudele arvamuse andmise kaudu;
- Nõukogu võiks koguneda jätkuvalt kaks korda aastas (kevadel ja hilissügisel), vahepealsel ajal olla aktiivsemad e-maili teel.
- Tuleb koostada ja kokku leppida nõukogu nõ aastane tegevuskava, sh konkreetne teemavaldkond, millele keskendutakse. Teemavaldkond uueks aastaks tuleb kokku leppida jooksva aasta viimasel istungil.
- Istungite sisu suhtes avaldati arvamust, et kevadisel istungil võiks keskenduda aasta teema sisulisemate küsimuste arutamisele. Lisaks peaks päevakorda lülitama kriminaalpoliitika ja turvalisuspoliitika arengusuundade täitmise aruannete ülevaated. Sügisel tegeletakse rakenduslikumat laadi ülesannetega – kodanikuajaloo aumärgi valik ja väljaandmine, kuriteoennetuse riikliku eraldise teema valik, tudengitööde konkursi auhindade väljaandmine, jms.
- Nõukogu peab saavutama parema suhestatuse kohaliku tasandi ennetustöö elluviimisega. Üheks võimaluseks on hakata eraldiseisva komisjoni kaudu toetama KOV ennetustöö elluviimist.

¹ Lisainfot projekti kohta: <http://www.kuriteoennetus.ee/40713>.

2013. aasta istungitele tagasi vaadates saab siiski välja tuua, et üksikute rakenduslike otsuste kõrval oli suurema osa arutluse all olevate teemade suhtes tegu informatiivsete ettekannetega ning ettekandes edastatud informatsioon võeti eelkõige teadmiseks. Analüüside tutvustamist püütakse edaspidi teha nõ töö käigus, ehk siis nõukogu tutvub käimasoleva analüüsi põhijäreldustega ja annab neile tagasisidet, sh suuniseid muutmisevajaduse kohta.

Väljavõtted Kuriteoennetuse Nõukogu 2013. aasta istungite protokollidest ja otsustest

Kuriteoennetuse Nõukogu istungid toimusid **2013. aastal:**

30. aprillil ja 26. novembril Tallinnas.

30. aprilli istungit juhatas justiitsminister ja nõukogu esimees Hanno Pevkur. Istungi tööst võttis osa 10 nõukogu liiget, külalisi oli 18.

Istungi päevakorras olid järgmised teemad:

- 1) Arutelu kuritegudest teatamise teemal;
- 2) Riskilaste kohtlemist puudutavate arengusuundade, sh Norra ja EMP finantsmehhanismidest rahastatavate programmide ülevaated (riskilaste ja – noorte, rahvatervise, koduse ja soolise vägivalda programm);
- 3) Šokivangistuse, kriminaalhoolduse, ennetähtaegse vabastamise ning elektroonilise valve kohaldamine.

30.04.2013. a toimunud Kuriteoennetuse Nõukogu istungil vastuvõetud otsused:

- 1) Kuriteoennetuse Nõukogu võttis teadmiseks kuritegudest teatamise teemaliste uuringute tulemused ja arutles nii politsei kui ka kodanike poolt elluviidavate töömeetodite toimimise ja võimaliku parandamise üle.
- 2) Kuriteoennetuse Nõukogu võttis teadmiseks EMP ja Norra finantsmehhanismidest rahastatavate programmide ülevaated ja otsustas, et programmi perioodi jooksul tehakse sarnaseid ülevaateid nõukogule korra aastas.
- 3) Kuriteoennetuse Nõukogu võttis teadmiseks šokivangistuse ja kriminaalhoolduse, ennetähtaegse vabastamise ja elektroonilise valve kohaldamise analüüside tulemused.

Lühiülevaade istungi aruteludest ja otsuste täitmisest:

30. aprilli 2013 nõukogu istungil tutvustati EMP ja Norra finantsmehhanismidest rahastavaid programme ning otsustati, et sarnaseid ülevaateid hakatakse kuulama kord aastas, mistõttu plaanitakse 2014. aasta aprilli istungi päevakorda lisada antud teema. Programmid² on kõik töös ja kestavad kevadeni 2016.

26. novembri istungit juhatas justiitsminister ja nõukogu esimees Hanno Pevkur. Istungi tööst võttis osa 14 nõukogu liiget, külalisi oli 15.

Istungi päevakorras olid järgmised teemad:

- 1) Kuriteoennetuse Nõukogu hetkeseis ja tulevikuväljavaated;
- 2) kuriteoennetuse 2014. aasta eraldise teemade tutvustus ning valiku tegemine nõukogu poolt;
- 3) Sundraha süsteemi kulu/tulu ülevaade;
- 4) Oportuuniteediga lõpetamisel määratud rahaliste kohustuste sihtotstarbeline kasutamine kuriteoennetuses;

² Riskilapsed ja noored: <http://www.entk.ee/riskilapsedjanoored/>

Rahvatervis ja kodune ning sooline vägivald: <http://www.sm.ee/norra-programmi-uldleht.html>

Programmide üldleht: <http://eeagrants.fin.ee/>

- 5) Kriminoloogia – ja karistusõiguslaste tudengitööde konkursi võitjate väljakuulutamise, auhinnatud tööde tutvustamine ja võitjate õnnitlemine.

26.11.2013. a toimunud Kuriteoennetuse Nõukogu istungil vastuvõetud otsused:

- 1) Kuriteoennetuse Nõukogu otsustas, et Süüteoennetuse Nõukogu rolli ja tegevuste täpsustamiseks koguneb enne järgmist istungit väiksem töörühm järgmises koosseisus: Andres Anvelt Riigikogust, Jüri Ilvest Riigikohtust, Anne Läns Eesti Linnade Liidust ja justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna ametnikud. Töögrupp esitab endapoolse nägemuse nõukogu rollist ja tegevustest meili teel enne järgmist istungit ja järgmisel istungil arutatakse teemat edasi.
- 2) Kuriteoennetuse Nõukogu otsustas 2014. aasta kuriteoennetuse riikliku eraldisega toetada ohvriabi teenuse raames pakutava psühholoogilise nõustamisteenuse kvaliteedi täiendamist, sh täiendkoolitust nõustamist läbi viivatele psühholoogidele.
- 3) Kuriteoennetuse Nõukogu võttis analüüsitud info teadmiseks ja jõudis kokkuleppele, et analüüsi eelnõule antakse omapoolne tagasiside elektrooniliselt.
- 4) Kuriteoennetuse Nõukogu võtab oportuuniteediga lõpetamisel määratud rahalise kohustuse sihtotstarbelise kasutamise analüüsi tulemused teadmiseks. Kui teemaga on edasi töötatud ja on uusi arenguid, siis tullaakse sellega uuesti nõukogu ette.

Lühiülevaade istungi aruteludest ja otsuste täitmisest:

Süüteoennetuse Nõukogu rolli ja tegevuste täpsustamiseks kogunes loodud töörühm jaanuaris 2014. Järgmine istung toimub aprillis, millele eelnevalt (veebruaries) saadetakse töögrupi töö sisend liikmetele elektrooniliselt, et kõik saaksid istungile eelnevalt enda seisukoha kujundada.

2014. aasta kuriteoennetuse riikliku eraldise jagamiseks korraldatakse konkurss. Valituks osutunud organisatsiooniga sõlmib justiitsministeerium lepingu. Antud tööülesanne on justiitsministeeriumi I poolaasta tööplaanis. Sundraha ja oportuuniteediga lõpetamisel määratud rahalise kohustuse sihtotstarbelise kasutamise teemadega tegeleb edasi justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna analüüsitalitus ja kui on uusi arenguid, siis tullaakse teemadega uuesti nõukogu juurde.

Kuriteoennetuse Nõukogu 2013. a tegevuse kokkuvõtte koostas justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna analüüsitalituse nõunik Anu Leps, 6 208 117, anu.leps@just.ee ja see kooskõlastati nõukogu liikmetega elektrooniliselt ajavahemikul 30.01-6.02.2014.

Hanno Pevkur
Kuriteoennetuse Nõukogu esimees